

**DIDESNIO POVEIKIO TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ POVEIKIO VERTINIMO
REZULTATŲ PATEIKIMO FORMA**

Teisės akto (-ų) projekto (-ų) pavadinimas (-ai)	Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo Nr. X-764 pakeitimo įstatymo projektas.
Problema, kurią siekiama išspręsti	Neefektyvi geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių veikla neužtikrina geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumo ir kokybės, sektoriaus tvarumo, Europos Sąjungos (toliau – ES) ir nacionalinių teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo.
Problemos mastas ir priežastys	<p>Problemos mastas ir vyraujančios tendencijos, rodančios problemos egzistavimą.</p> <p><i>Šalyje geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo paslaugų kaina (toliau – paslaugų kaina) gyventojams skiriasi 3 kartus¹. Skirtumas tarp didžiausios ir mažiausios paslaugų kainos kai kuriuose regionuose skiriasi daugiau kaip 2 kartus, o Lietuvos mastu kainų skirtumas siekia 3 kartus. 2018 m. duomenimis mažiausia kaina Lietuvoje buvo UAB „Vilniaus vandenys“ vartotojams (1,10 Eur/m³ be PVM), pati didžiausia – UAB „Molėtų vanduo“ (3,56 Eur/m³ be PVM). 2021 m. tendencijos išliko tos pačios – rinkoje veikiant 62 įmonėms kainų netolygumai svyravo daugiau nei 3 kartus. Mažiausios paslaugos kainos siekė apie 1 Eur kainą už m³ (Vilniaus, Panevėžio reg.), didžiausios – apie 3 Eur už m³ (Šiaulių, Alytaus, Utenos reg.). Kainų netolygumai 2021 m. taip pat svyravo daugiau nei 3 kartus (didžiausia vidutinė kaina – Anykščių vandenys 3,84 Eur, mažiausia – Vilniaus vandenys 1,26 Eur).</i></p> <p><i>Vertinant paslaugų kainą pagal gyventojų skaičių regionuose, pastebėta, kad tuose regionuose, kuriuose gyvena daugiau gyventojų, paslaugų kaina yra mažesnė (1,25 Eur – 1,91 Eur), nei tuose regionuose, kuriuose gyvena mažiau gyventojų (2,36 Eur – 2,51 Eur).</i></p> <p><i>Didesnes pajamas gaunantys miestų gyventojai už paslaugas moka mažiau nei regionų ar savivaldybių gyventojai, kurių darbo užmokestis ženkliai mažesnis.</i></p> <p><i>Vertinant paslaugų kainą ir vidutinio darbo užmokesčio (DU) regionuose ir savivaldybėse santykį, nustatyta, kad paslaugų kaina didžiausia Šiaulių regione (2,51 Eur) ir Tauragės regione (2,45 Eur), kai vidutinis DU (bruto) šiuose regionuose yra vienas mažiausių (Šiaulių regione 772,80 Eur, Tauragės regione 731 Eur). Mažiausia paslaugų kaina yra Vilniaus regione (1,25 Eur), o vidutinis DU (bruto) šiame regione yra vienas didžiausių (1034,60 Eur). Tai rodo, kad gyventojai iš mažesnių savivaldybių, kuriose vyrauja mažesnis vidutinis DU (bruto) moka daugiau už paslaugas, nei tie gyventojai, kurių vidutinis DU (bruto) yra didesnis (pvz., Vilniaus m. sav., Vilniaus r. sav. ir pan.).</i></p>

¹ Duomenys iš projekto „Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių valdymo tobulinimo plano rengimas“
[https://am.lrv.lt/uploads/am/documents/files/2020%2001%2020%20galutin%C4%97%20ataskaita%20\(suformatuota\)_final\(1\).pdf](https://am.lrv.lt/uploads/am/documents/files/2020%2001%2020%20galutin%C4%97%20ataskaita%20(suformatuota)_final(1).pdf)

	<p><i>Prastėjantys demografiniai rodikliai Lietuvoje.</i></p> <p>Vadovaujantis gyventojų skaičiaus prognoze, 2028 m. šalyje gyvens 11,5 proc. arba 332 tūkst. mažiau gyventojų; 2050 m. – 22,5 proc. arba 633 tūkst. mažiau gyventojų nei 2018 m. Prognozuojama, kad 2028 m., 2050 m. didžiausia gyventojų dalis gyvens trijuose Lietuvos regionuose – Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos. 2050 m. pagal gyventojų skaičių augantis bus tik vienas regionas – Vilniaus, tam įtakos turės sostinė. Daugiau nei 50 proc. gyventojų sumažėjimas prognozuojamas 6 regionams (esant 2011–2018 m. tendencijoms savivaldybėse): Alytaus, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, Tauragės ir Utenos.</p> <p>Atliekant skaičiavimus nustatyta, kad esant nedidelei paslaugų kainai ir nekintančiam metiniam vandens suvartojimui, investicijų atsiperkamumo laikotarpis yra gana didelis (nuo 15 iki 26 metų), todėl prastėjantys demografiniai rodikliai Lietuvoje labiau pailgins šių investicijų atsiperkamumą ir didins paslaugų kainą ir kainų skirtumus.</p> <p><i>Žemas daugelio geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas teikiančių įmonių veiklos efektyvumas.</i></p> <p>Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriaus vertinimas atskleidė, kad savivaldybėse ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonėse situacija labai skiriasi. Šiuo metu 48 proc. įmonių veikia nuostolingai, neatitinka finansinių licencijuojamos veiklos kriterijų arba jų blogi finansiniai rodikliai, o teikiamų paslaugų kainos ženkliai didesnės nei sektoriaus vidurkis. Tokioms įmonėms kyla sunkumų investuojant į infrastruktūros atnaujinimą ir plėtrą, jos neišsilaiko iš veiklos pajamų. Tikėtina, kad trūkstant lėšų prastos būklės geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo tinklų renovavimui ar keitimui, ateityje išaugs avarijų skaičius, infiltracijos lygis, dar labiau padidės įmonių veiklos sąnaudos, suprastės paslaugų užtikrinimas, nebus užtikrinamos kokybiškos paslaugos šalies gyventojams.</p> <p>Dėl šios situacijos daliai vandentvarkos įmonių kyla rizika artimiausioje ateityje neįgyvendinti 1991 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 91/271/EEB dėl miesto nuotekų valymo (toliau – Miesto nuotekų direktyva) reikalavimų. Išskirta 20 rizikingiausių įmonių, kurių sverto, likvidumo, pelningumo ir skolos rodikliai yra blogiausi, 20 įmonių, kurios aptarnauja aglomeracijas, neatitinkančias Miesto nuotekų direktyvoje nustatytų tikslų ir 7 įmonės, kurių finansinis pajėgumas 2018 m. nebuvo pakankamas licencijuojamai veiklai vykdyti. Taip pat siekiant įgyvendinti naują 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2020/2184 dėl žmonėms vartoti skirtą vandens kokybės direktyvą (toliau – Geriamojo vandens direktyva) yra reikalinga tolimesnė geriamojo vandens tiekimo plėtra, didesnė vandens tiekėjo atsakomybė, papildomi vandens kokybės rodikliai ir kt. reikalavimai, kurių įgyvendinimui bus reikalingos investicijos.</p> <p>Dalis įmonių, dirba pelningai, užtikrina tinkamą paslaugų kokybę už priimtina kainą, vykdo įsipareigojimus ir skiria reikalingas investicijas, tačiau prognozuojama, kad be ES subsidijų ir blogėjant demografiniai situacijai ir joms ilgainiui bus sunku užtikrinti gerą paslaugų kainos ir kokybės santykį.</p>
--	--

Didžiausių įmonių sąnaudų dalį sudaro personalo sąnaudos.

2018 m. duomenimis šalies įmonių personalo sąnaudų dydis siekė 68,62 mln. Eur, t. y. daugiau kaip 40,9 proc. visų sąnaudų. LR specialiųjų tyrimų tarnyba, atlikusi tyrimą „Nepotizmo paplitimo kaita Lietuvos savivaldybių administracijose ir savivaldybėms pavaldžiose įmonėse“, konstatavo, kad bendras nepotizmo rizikos intensyvumo indeksas savivaldos srityje 2019 m. yra 16,92 %. Vandens tiekimo įmonėse šis indeksas viršija vidurkį ir siekia 18,6 %. Atskirose įmonėse indeksas svyruoja ir siekia 31,1% UAB „Telšių vandenys“, 31,6% UAB „Sūduvos vandenys“, 33,0% UAB „Jonavos vandenys“, 35,1% UAB „Biržų vandenys“, o didžiausia indekso reikšmė nustatyta UAB „Kelmės vanduo“ ir siekia 41,3% .

Neįgyvendinamas sąnaudų susigrąžinimo principas. Neužtikrinamas geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriaus tvarumas ateityje. Sektorius neprisitaikęs gyventi be ES subsidijų.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų srityje taikomas sąnaudų susigrąžinimo principas reiškia, kad geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos turi padengti būtinąsias sąnaudas, reikalingas geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugoms teikti, ilgalaikiam geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros eksploatavimui, renovacijai ir plėtrai užtikrinti, abonentams ir vartotojams priimtinomis sąlygomis naudotis geriamuoju vandeniu ir gauti tinkamos kokybės nuotekų tvarkymo paslaugas, taip pat aplinkos taršai mažinti ir vandens ištekliais racionaliai naudoti. Šiuo metu šis principas nėra pilnai įgyvendinamas. Įstatyme nustatyta, kad visos būtiniosios sąnaudos turi būti įtrauktos į paslaugų kainą, tačiau daugiau nei pusė šiuo metu naudojamo turto nusidėvėjimas kainoje neatsispindi ir tik dalis perduota įmonėms nuosavybės teise valdyti. Todėl nekaupiamos lėšos, šio turto atstatymui ateityje.

Neužtikrinamas geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriaus tvarumas ateityje. Sektorius neprisitaikęs gyventi be ES subsidijų.

Į geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektorių investuota daugiau kaip 1,3 milijardo eurų ES fondų lėšų, už kurias sukurta didesnė dalis visos infrastruktūros, reikalingos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugoms teikti. Skaičiuojama, kad 44,9 proc. geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo turto sukurta už ES lėšas, dar 29,1 proc. turto sukurta už savivaldybės lėšas. Kadangi už ES dotacijų ir subsidijų lėšas sukurta geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros nusidėvėjimo sąnaudos neįskaičiuojamos į paslaugų kainą – lėšos, skirtos nusidėvėjusio turto atstatymui ateityje, yra nekaupiamos. Be to, į paslaugų kainą įskaičiuojama minimali investicijų grąža, todėl įmonės negali sukaupti pakankamai nuosavų lėšų reikalingai infrastruktūros rekonstrukcijai ar plėtrai, todėl turi būti pajėgios skolintis, kad vėlesnės investicijos būtų įtrauktos į paslaugų kainą.

Taip pat būtina atsižvelgti į tai, kad ateinančiame ES finansavimo

	<p>laikotarpyje (2021-2027 m.) ES investicijų vandentvarkai reikšmingai sumažės (EK sutinka skirti 139 mln. Eur). Verta pažymėti, kad vykdant derybas Europos Komisijos (EK) atstovai laikosi pozicijos, kad pakankamai investuota ES lėšų į vandentvarkos sektorių, sektorius turėtų efektyvinti veiklą ir investuoti iš veiklos pajamų.</p> <p>Dėl reformos būtinybės Lietuvą informuoja ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO).</p> <p>Taip pat pažymime, kad pradėtas vykdyti projektas „<i>Investicijų į Lietuvos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektorių plano rengimas</i>“, kurio metu bus įvertinta ir nustatytas investicijų į Lietuvos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektorių poreikis ir prioritetai. Tarpiniai projekto rezultatai rodo, kad reikiamos investicijos į geriamo vandens ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą siekia 2,168 mlrd. Eur.</p> <p>Problemos atsiradimą lėmę veiksniai ir aplinkybės</p> <p><i>Licencijuojamos veiklos reguliavimas nepakankamai skatina įmonių veikos efektyvumą, paslaugų kokybę ir plėtrą.</i></p> <p>Šiuo metu nustatyti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kokybės reikalavimai, licencijuojamos veiklos sąlygos ir kriterijai ir jų vykdymo užtikrinimo tvarka neskatina įmonių veikti efektyviai. 2018 m. duomenimis šalies įmonių personalo sąnaudų dydis siekė 68,62 mln. Eur, t. y. daugiau kaip 40,9 proc. visų sąnaudų. 2017 m. 54 aglomeracijose nebuvo išvystyta reikiama nuotekų surinkimo infrastruktūra ir nesudarytos sąlygos gyventojams gauti nuotekų tvarkymo paslaugas. Tik 72 proc. surenkamų nuotekų išvaloma iki nustatytų reikalavimų, 89 geriamojo vandens tiekimo vandenvietės neatitinka nustatytų reikalavimų, 48 proc. įmonių dirba nuostolingai ir neturi skolinimosi galimybių, neinvestuoja į infrastruktūros išlaikymą ir plėtrą, veiklos efektyvumo didinimą.</p> <p>Lietuvoje iki šiol dar nei karto nebuvo sustabdyta ar panaikinta geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo licencija. Pagal šiuo metu galiojantį reglamentavimą sustabžius ar panaikinus licenciją garantinį geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą turėtų užtikrinti savivaldybės administracijos direktorius. Iš emės, įmonės valdymas liktų tose pačiose rankose, todėl situacija nepasikeistų. Abejotina, ar savivaldybės administracijos direktorius turėtų reikiamos kompetencijos, galimybių ir pajėgumų teikti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas.</p> <p><i>Paslaugų kainų nustatymo metodika neužtikrina, kad sektorius galėtų išsilaikyti iš veiklos pajamų ir nebūtų priklausomas nuo subsidijų.</i></p> <p>Šiuo metu Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos taikoma metodika neleidžia kaupti lėšų nusidėvėjusio turto atstatymui ateityje, kadangi pagal taikomą metodiką už ES dotacijų ir subsidijų lėšas sukurtos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros nusidėvėjimo sąnaudos neįskačiuojamos į paslaugų kainą. Į paslaugų kainą įskačiuojama minimali investicijų grąža, todėl geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonės negali sukaupti pakankamai nuosavų lėšų, kurios reikalingos</p>
--	--

	<p>infrastruktūros rekonstrukcijai ar plėtrai vykdyti. Planuodamos investicijas, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonės turi skolintis, vėliau šios investicijos įtraukiamos į paslaugų kainą.</p> <p><i>Nėra išnaudojama masto ekonomija.</i></p> <p>Blogėjant demografiniai situacijai (mažėjant gyventojų), mažėja aptarnaujamų vartotojų skaičius, įmonės surenka mažiau pajamų, tačiau išlaidų nesumažėja arba sumažėja neženkliai. Dėl to prastėja įmonių finansinis naudingumas. Esant tokiai situacijai, įmonėms svarbu turėti kuo daugiau vartotojų – pagrindinių pajamų šaltinių, kad galėtų finansiškai išsilaikyti. Siekiant šio tikslo, būtina geriau išnaudoti masto ekonomikos galimybes. Vienas iš galimų variantų – geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių veiklos efektyvinimas.</p> <p>Atsižvelgiant į atliktą vertinimą, nustatyta, kad didžiausią šalies geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių sąnaudų dalį sudaro sąnaudos, susijusios su žmogiškaisiais ištekliais. Remiantis duomenimis akumuliuotas šalies geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių personalo sąnaudų dydis sudarė daugiau nei 40,9 proc. visų sąnaudų. Nustatyta, kad silpnųjų įmonių personalo sąnaudos vidutiniškai didesnės 15 proc., energijos – 20 proc., mokestinės – 25 proc. Taip pat 30 proc. mažesnės disponavimo turtu sąnaudos. Atsižvelgiant į tai, kad įmonės dydis daro įtaką įmonės sąnaudų orientacijai, skaičiuojama, kad jungiantis įmonėms mažėja sąnaudos – rinkoje veikiant 10 regioninių įmonių personalo sąnaudos vidutiniškai sumažėtų iki 0,29 Eur apyvartiniam m³, administracinės sąnaudos – 0,12 Eur.</p>
Rezultatas, kurio tikimasi priėmus teisės aktą	<p>Tikimasi, kad priėmus Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo Nr. X-764 pakeitimo įstatymo pakeitimą bus pasiekti šie tikslai:</p> <p>1) užtikrintas nacionalinių ir ES įsipareigojimų, teikti kokybiškas geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas gyventojams, įgyvendinimas;</p> <p>2) pasiekta, kad visos įmonės, teikiančios paslaugas, vykdytų veiklą efektyviai ir išsilaikytų iš veiklos pajamų (sąnaudų susigrąžinimo principu).</p>
Problemai spręsti svarstytytos alternatyvos	<p><u>Svarstytytos alternatyvos:</u></p> <p>I alternatyva. Status Quo – Nekeisti esamo teisinio reglamentavimo. Kadangi dabartinis reglamentavimas neužtikrina, kad geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonės veiktų efektyviai, gebėtų išsilaikyti iš veiklos pajamų, o geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugos būtų prieinamos ir kokybiškos, manoma, kad ši alternatyva nėra tinkama.</p> <p><i>Problema nebus išspręsta, todėl ši alternatyva netinkama.</i></p> <p>II alternatyva. Nereguliavimo alternatyva. Atsižvelgiant į tai, kad geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriaus veikla, reguliavimas ir kainodara yra detalčiai reglamentuota Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatyme, nereguliavimo alternatyva nepadėtų išspręsti įvardintų sektoriaus problemų.</p>

Nekeičiant teisinės bazės, sektoriuje situacija nesikeistų, nevyktų pokyčiai arba vyktų labai lėtai ir nežymiai, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonės dirbtų pagal įprastą praktiką. Įvardintos problemos tik gilėtų. Kadangi ES lėšų vandentvarkai ateinačiame finansiniame periode bus arba skiriama žymiai mažiau, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonės privalės infrastruktūrą plėsti ir rekonstruoti iš savo lėšų.

Problema nebus išspręsta, todėl ši alternatyva netinkama.

III a alternatyva. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo pakeitimas ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių veiklos efektyvinimas (su investicijomis)

Siekiant sektoriuje spręsti esančias problemas, būtina keisti esamą teisinį reglamentavimą, todėl siūloma alternatyva siekiama:

1. Tobulinti teisinį reglamentavimą

1.1. keisti licencijuojamos veiklos kriterijus.

Peržiūrėti galiojančias licencijuojamos veiklos sąlygas ir kriterijus ir patvirtinti naujus, užtikrinančius paslaugų kokybę, įmonės finansinį gyvybingumą.

1.2. nustatyti veikiantį mechanizmą, kaip užtikrinamas paslaugų teikimas ir reikalavimų vykdymas, jei įmonei panaikinama licencija.

Įtvirtinti naują garantinio geriamojo vandens tiekėjo mechanizmą, kuriuo numatoma, kad įmonei neatitinkant licencijuojamos veiklos rodiklių ir dėl to yra panaikinamas licencijos galiojimas, garantinį geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą savivaldybės teritorijoje vykdo garantinis geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas – iš anksto paskirtas kitos savivaldybės viešasis geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas.

Įmonei netekus licencijos, ji, teisės aktų nustatyta tvarka, būtų likviduojama ar reorganizuojama. Per nustatytą įstatyme terminą savivaldybių tarybos (garantinis vandens tiekėjas ir viešojo geriamojo vandens tiekėjas, kuriam panaikintas licencijos galiojimas) turėtų patvirtinti valdomų įmonių reorganizavimo planą – per vienerius metus vandens tiekimo įmones jungti į regioninį geriamojo vandens tiekėją. Taip pat numatoma stiprinti šio sektoriaus reguliuotojo – Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos – vaidmenį nustatant paslaugų kainas, derinant investicijas, skatinant įmonių veiklos efektyvumą.

1.3. peržiūrėti paslaugų kainų nustatymo metodiką ir pritaikyti ją taip, kad sektorius galėtų investuoti į reikiamą infrastruktūros plėtrą ir rekonstrukciją iš veiklos pajamų ir nebūtų priklausomas nuo subsidijų.

1.4. skatinti savanorišką geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo regioninių įmonių plėtrą.

Siūloma numatyti pereinamojo laikotarpio kainodarą, didesnę investicijų grąžą besijungiančioms įmonėms, mažinti administracinę naštą regioninei įmonei dėl kainų ir veiklos planų derinimo savivaldybėse.

2. ES investicijomis skatinti regioninių įmonių plėtrą.

Planuojama investuoti tik į susijungusias regionines geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmones – investicijas nukreipiant į geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros rekonstrukciją ir plėtrą, kad būtų užtikrintos

prieinamos ir kokybiškos paslaugos, aplinkosauginių reikalavimų vykdymas, mažinamos veiklos sąnaudos.

Šios alternatyvos privalumai:

- patvirtinti GVTNT įstatymo pakeitimai (*įtvirtintas veiklos efektyvinimo skatinimas, geresnis reguliavimas ir kainodara, leidžiantys padidinti įmonių veiklos efektyvumą, paslaugų plėtrą ir kokybę, įgyvendinti ES ir nacionalinius reikalavimus ir GVTNT įmonėms išsilaikyti ir vykdyti investicijas iš veiklos pajamų*);
- liktų gyvuoti tik efektyviai veikiančios įmonės, kurios užtikrintų kokybiškas paslaugas už prieinamą kainą;
- steigiantis regioninėms įmonėms, geriau išnaudojama masto ekonomija, mažinamos veiklos sąnaudos ir kainų skirtumai;
- galimybė gauti investicijas ir regioninių įmonių plėtros skatinimas per kainodarą ir administravimo paprastinimą, sumažintų didžiųjų įmonių nenorą stambintis;
- ilgainiui susijungusiose įmonėse, silpnosios įmonės vartotojams mažėtų arba ženkliai nedidėtų paslaugų kaina vartotojams, kurie šiuo metu už paslaugas moka brangiausiai, mažėtų paslaugų kainų netolygumas šalyje.

Šios alternatyvos trūkumai:

- ne visos savivaldybės norės dalyvauti jungimosi procese, net ir su investicijomis ir griežtesniu reguliavimu;
- reikalingos ženklios investicijos (*apie 150 mln.*);
- efektyvinant veiklą, tikėtina, kad dalis esamų darbuotojų netektų darbo.

Ši alternatyva tinkama, kadangi sėkmingai ją įvykdžius būtų pasiekti išsikelti tikslai.

III b alternatyva. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo pakeitimas ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių veiklos efektyvinimas (be investicijų)
Pasirinkus šią alternatyvą **įmonių veiklos efektyvumo didinimas būtų skatinamas tam neskiriant investicijų.**

Siekiant sektoriuje spręsti esančias problemas, būtina keisti esamą teisinį reglamentavimą, todėl siūloma alternatyva siekiama:

1. Tobulinti teisinį reglamentavimą

1.1. keisti licencijuojamos veiklos kriterijų.

Peržiūrėti galiojančias licencijuojamos veiklos sąlygas ir kriterijus ir patvirtinti naujus, užtikrinančius paslaugų kokybę, įmonės finansinį gyvybingumą.

1.2. nustatyti veikiantį mechanizmą, kaip užtikrinamas paslaugų teikimas ir reikalavimų vykdymas, jei įmonei panaikinama licencija.

Įtvirtinti naują garantinio geriamojo vandens tiekėjo mechanizmą, kuriuo numatoma, kad įmonei neatitinkant licencijuojamos veiklos rodiklių ir dėl to yra panaikinamas licencijos galiojimas, garantinį geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą savivaldybės teritorijoje vykdo garantinis geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas – iš anksto paskirtas kitos savivaldybės viešasis geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas.

Įmonei netekus licencijos, ji, teisės aktų nustatyta tvarka, būtų likviduojama ar reorganizuojama. Per nustatytą įstatyme terminą savivaldybių tarybos (garantinio vandens tiekėjo ir viešojo geriamojo vandens tiekėjo, kuriam panaikintas licencijos

galiojimas) turėtų patvirtinti valdomų įmonių reorganizavimo planą – per vienerius metus vandens tiekimo įmones jungti į regioninį geriamojo vandens tiekėją. Numatyti garantiniui vandens tiekėjui ir nuotekų tvarkytojui įmoką. Taip pat numatoma stiprinti šio sektoriaus reguliuotojo – Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos – vaidmenį nustatant paslaugų kainas, derinant investicijas, skatinant įmonių veiklos efektyvumą.

1.3. peržiūrėti paslaugų kainų nustatymo metodiką ir pritaikyti ją taip, kad sektorius galėtų investuoti į reikiamą infrastruktūros plėtrą ir rekonstrukciją iš veiklos pajamų ir nebūtų priklausomas nuo subsidijų.

1.4. skatinti savanorišką geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo regioninių įmonių plėtrą.

Siūloma numatyti pereinamojo laikotarpio kainodarą, didesnę investicijų grąžą besijungiančioms įmonėms, mažinti administracinę naštą regioninei įmonei dėl kainų ir veiklos planų derinimo savivaldybėse.

Šios alternatyvos privalumai:

- patvirtinti GVTNT įstatymo pakeitimai (*įtvirtintas veiklos efektyvinimo skatinimas, geresnis reguliavimas ir kainodara, leidžiantys padidinti įmonių veiklos efektyvumą, paslaugų plėtrą ir kokybę, įgyvendinti ES ir nacionalinius reikalavimus, GVTNT įmonėms išsilaikyti ir vykdyti investicijas iš veiklos pajamų*);

- liktų gyvuoti tik efektyviai veikiančios įmonės, kurios užtikrintų kokybiškas paslaugas už prieinamą kainą, tačiau procesas lėtesnis nei III a alternatyvoje;

- steigiantis regioninėms įmonėms, geriau išnaudojama masto ekonomija, mažinamos veiklos sąnaudos ir kainų skirtumai;

- galimybė gauti investicijas ir regioninių įmonių plėtros skatinimas per kainodarą ir administravimo paprastinimą, sumažintų įmonių nenorą stambintis;

- ilgainiui susijungusiose įmonėse, silpnosios įmonės vartotojams mažėtų arba ženkliai nedidėtų paslaugų kaina vartotojams, kurie šiuo metu už paslaugas moka brangiausiai, mažėtų paslaugų kainų netolygumas šalyje.

- investicijoms nenaudojami viešieji finansai.

Šios alternatyvos trūkumai:

- tikėtina, kad savanoriškas įmonių jungimosi procesas vyktų lėčiau nei III a alternatyvoje;

- efektyvinant veiklą, tikėtina, kad dalis esamų darbuotojų netektų darbo.

Ši alternatyva tinkama iš dalies, kadangi sėkmingai ją įvykdžius (skirtingai nuo I-II) būtų pasiekti išsikelti tikslai dėl paslaugų plėtros ir kokybės, aplinkosauginių reikalavimų užtikrinimo, visiško sąnaudų susigrąžinimo.

Didėtų įmonių veiklos efektyvumas ir galimybės vykdyti investicijas.

Po truputį vyktų kainų skirtumų mažėjimo regionuose ir šalies mastu būtų užtikrintas masto ekonomijos išnaudojimas.

Įmonės, siekdamos atitikti licencijuojamos veiklos sąlygas, privalės investuoti į infrastruktūros plėtrą ir rekonstrukciją iš veiklos pajamų, tikėtina, kad daugės silpnųjų įmonių, kurioms panaikinus licenciją, paslaugų teikimą tęs garantinis geriamojo vandens

tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas. Numatant, kad geriamojo vandens tiekėjams, kuriems trūksta lėšų investicijoms, (tačiau lėšų trūkumas investicijoms vykdyti turi būti pagrįstas ir suderintas su VERT) gali būti nustatoma papildoma geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, tokiu atveju bus užtikrinta infrastruktūros plėtra ir nepertraukiamas paslaugų teikimas.

IV alternatyva. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo pakeitimas įtvirtinantis sektoriuje 10 regioninių geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių (su investicijomis)

Sektoriuje esančias problemas siūloma spręsti ir siekti nustatytų tikslų pasirinkus IV a alternatyvą, kuria siekiama:

1. Tobulinti teisinį reglamentavimą

1.1. įstatyme įtvirtinama 10-ties regioninių geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių veikimo modelis – po pereinamojo laikotarpio lieka veikti 10 regioninių įmonių po vieną kiekviename regione. Įstatyme įtvirtinami jungimosi etapai ir tvarka.

1.2. peržiūrėtos ir atnaujintos licencijuojamos veiklos sąlygos (kriterijai).

Pritaikyti kainų nustatymo metodiką ir reguliavimą naujam modeliui.

1.3. nustatyti veikiantį mechanizmą, kaip užtikrinamas paslaugų teikimas ir reikalavimų vykdymas, jei įmonei sustabdoma ar panaikinama licencija.

Įtvirtinti mechanizmą, kad įmonei neatitinkant licencijuojamos veiklos rodiklių ir dėl to licencijos galiojimas sustabdomas ar panaikinamas, garantinį geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą savivaldybės teritorijoje vykdo kitas konkurso būdu iš anksto atrinktas geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas.

1.4. griežtinti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių reguliavimą ir kainodarą

Stiprinti šio sektoriaus reguliuotojo – Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos – vaidmenį nustatant paslaugų kainas, derinant investicijas, skatinant įmonių veiklos efektyvumą.

1.5. peržiūrėti paslaugų kainodaros metodiką ir pritaikyti ją taip, kad sektorius galėtų investuoti į reikiamą infrastruktūros plėtrą ir rekonstrukciją iš veiklos pajamų ir nebūtų priklausomas nuo subsidijų.

2. Reformą atlikti su investicijomis.

Siūloma nustatyti, kad kiekviena regioninė įmonė pasirengtų veiklos planą, kuriame nusimatytų veiklos efektyvinimo priemones, reikalingas investicijas paslaugų kokybei ir plėtrai užtikrinti. Šių planų įgyvendinimas būtų skatinamas ES investicijomis.

Šios alternatyvos privalumai:

- nebelieka silpnų įmonių;
- išnaudojama masto ekonomija;
- mastu ekonomijos išnaudojimas ir subsidijos, leidžia daliai vartotojų sumažinti kainą ir visiems išvengti paslaugų kainos staigaus augimo;
- užtikrinama tinkama paslaugų kokybė ir plėtra, vykdomos reikiamos investicijos į infrastruktūrą;
- po pereinamojo laikotarpio, tokia pati paslaugų kaina regione,

	<p>mažesni kainų ir paslaugų kokybės skirtumai tarp regionų;</p> <ul style="list-style-type: none"> • aiškiai prognozuojami alternatyvos įgyvendinimo rezultatai. <p>Šios alternatyvos trūkumai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ypač sudėtingas įgyvendinimo mechanizmas (turto valdymo perdavimo regiono mastu aspektas); • tikėtinas didelis savivaldybių pasipriešinimas; • reikalingos investicijos (apie 159 mln.); • tikėtina, kad dalis darbuotojų netektų darbo. <p><i>Ši alternatyva tinkama, kadangi sėkmingai ją įvykdžius būtų pasiekti iškelti tikslai.</i></p> <p><i>Šios alternatyvos įgyvendinimas būtų sudėtingas dėl ypač didelio pasipriešinimo ir sudėtingo įgyvendinimo mechanizmo.</i></p> <p>Apibendrinant visą informaciją, reformai įgyvendinti siūloma rinktis III alternatyvą (gavus finansavimą III a, jo negavus – III b). Tikimasi, kad reformą įgyvendinant siūlomu keliu geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriaus tikslai (<i>didelis įmonių valdymo efektyvumas (išnaudota masto ekonomija, užtikrintas finansinis pajėgumas, veiklos tęstinumas ir nuoseklumas, didėjantis generuojamas pelnas), socialinių skirtumų mažėjimas, veikiančios tik finansiškai stiprios įmonės</i>) būtų įgyvendinti lengviausiu būdu, būtų pasiekama didžiausia nauda ir patiriamas mažiausias galimas pasipriešinimas. Be to, ilgalaikėje perspektyvoje gaunamą naudą pajautų tiek mažosios įmonės, tiek regiono lyderės, tiek gyventojai.</p>
<p>Siūlomos priemonės problemai spręsti</p>	<p>Nepaisant to, kad reformai įgyvendinti prioritetas skiriamas III a alternatyvai, tačiau gavus Europos Komisijos nuomonę, kad galimai skiriamas Europos Sąjungos Sanglaudos fondo finansavimas vandentvarkai negali būti naudojamas vandentvarkos reformai vykdyti (pabrėžiant, kad reformų finansavimas vykdomas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano (RRP) rėmuose), pasirinkta III b alternatyva, kuria numatyti pasiekti tikslai bus siektini šiomis priemonėmis:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tobulinamas teisinis reglamentavimas, t. y. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo pakeitimai, nustatantys: <ol style="list-style-type: none"> 1.1. <i>naujus licencijuojamos veiklos kriterijus;</i> 1.2. <i>naują garantinio vandens tiekėjo mechanizmą;</i> 1.3. <i>geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių reguliavimo gerinimą;</i> 1.4. <i>paslaugų kainodaros metodikos peržiūrą ir pritaikymą taip, kad sektorius galėtų išsilaikyti iš veiklos pajamų ir nebūtų priklausomas nuo subsidijų;</i> 1.5. <i>administracinės naštos mažinimą derinant veiklos planus ir kainas;</i> 1.6. <i>pereinamojo laikotarpio kainodarą besijungiančioms įmonėms ir didesnę investicijų grąžą regioninei įmonei.</i> <p>Numatoma, kad iki 2022 m. pab. priėmus Įstatymo projektą, bus sudarytos sąlygos šalyje veikiančioms geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonėms palaipsniui didinti veiklos efektyvumą, gerinti paslaugų prieinamumą ir kokybę, užtikrinti sektoriaus tvarumą ateityje vykdant reikalingas investicijas iš veiklos pajamų. Priimtas teisės aktas sudarys sąlygas pasiekti, kad iki 2030 m.</p>

	<p>pabaigos visos (100 proc.) Lietuvoje veikiančios geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonės atitiks efektyvumo kriterijus, įgyvendins ES ir nacionalinių teisės aktų reikalavimus geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo srityje, užtikrins paslaugų prieinamumą ir kokybę, veiks pelningai ir galės vykdyti reikalingas investicijas iš veiklos pajamų.</p> <p>Iki 2030 m. bus pasiekti valstybės strateginiai tikslai, įtvirtinti Nacionalinėje pažangos programoje: 90 proc. gyventojų gaus geriamojo vandens tiekimo ir 95 proc. – nuotekų tvarkymo paslaugas (centralizuotomis sistemomis ir decentralizuotomis sistemomis).</p>
<p>Tikslinės grupės, kurias gali paveikti teisės akto įgyvendinimas</p>	<p>Teisės akto įgyvendinimas gali paveikti šias tikslines grupes:</p> <p>1. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonės.</p> <p>Įsigaliojus Įstatymo pakeitimui, įmonės (apie 62 įmonių) patirs tiesioginį poveikį, kadangi jų vykdoma veikla bus reguliuojama ir prižiūrima dar labiau. Didelės ir finansiškai stabilios geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonės nepatirs didesnio neigiamo poveikio dėl veiklos reguliavimo, tačiau silpnosioms, finansiškai nestabilioms įmonėms, grės reali rizika netekti licencijos ir būti perimtomis garantinio tiekėjo, t. y. stipriosios įmonės. Tokiu atveju, stipriosios įmonės dar labiau padidės, turės dar daugiau vartotojų, tačiau kol pavyks pasiekti gerą infrastruktūrinę ir finansinę situaciją perimtoje įmonėje, laikinai patirs didesnę finansinę krivę, tačiau tam tikslui numatyta pereinamojo laikotarpio kainodara, todėl ilgainiui situacija gerės, bus pasiektas ekonominis efektyvumas ir naudingumas.</p> <p>Lietuvos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių valdymo tobulinimo plano ataskaitoje identifikuota 20 įmonių, kurių sverto, likvidumo, pelningumo ir skolos rodikliai yra blogiausi ir 20 įmonių, kurios veikia aglomeracijose, neatitinkančiose direktyvoje numatytų reikalavimų. Taip pat buvo nustatytos 7 įmonės, kurių finansinis pajėgumas nebuvo pakankamas licencijuojamai veiklai vykdyti. Didelės ir finansiškai stabilios geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonės <i>(kurios užtikrina kokybišką ir betarpišką geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų surinkimą, tvarkymą, finansinį pajėgumą bei veiklos tęstinumą, kuriose jau yra sukurta infrastruktūra, sudaranti galimybes įgyvendinti ES ir nacionalinius įsipareigojimus)</i> perėmusios silpnąsias <i>(pasižyminčias mažomis skolinimosi galimybėmis, dalies turto atstatymui nekaupiamomis lėšomis, infrastruktūra naudojama nuosavybės, patikėjimo, panaudos, nuomos ir jungtinės veiklos teisėmis)</i> savo pavyzdžiu, kompetencija ir sukaupta patirtimi galėtų atstatyti dažnu atveju nepakankamai prižiūrėtą ar nugyventą geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių ūkį ir pasiekti analogiškus rezultatus sujungtoje įmonėje. Pagal atliktus paskaičiavimus ir prognozes, ilgainiui didelių ir finansiškai stabilių įmonių paslaugų kainos vartotojams neturėtų reikšmingai kilti, lyginant su prastus finansinius rezultatus rodančiomis įmonėmis, kurių paslaugų kainos ženkliai išaugs, jei įmonėse neįvyks reikalingi pokyčiai.</p> <p>2. Regionai</p> <p>Priėmus Įstatymo pakeitimą bus sudarytos sąlygos geriamojo</p>

vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainų regionuose tolygėjimui, taigi bus išspręsta viena iš šiuo metu esančių problemų - *šalyje geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo paslaugų kaina gyventojams skiriasi 3 kartus*. Skačiuojama, kad jeigu regionuose įmonės susijungtų į vieną, kainų skirtumai mažėtų iki 2 kartų. Kokybiškos ir prieinamos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugos prisidės prie gyvenimo kokybės gerinimo, konkurencingumo didinimo regionuose. Regioninių įmonių veikla skatins savivaldybių bendradarbiavimą.

3. Savivaldybės

Įgyvendinus siūlomą alternatyvą, stiprės savivaldybių valdomos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonės, gerės jų efektyvumas, bus užtikrinamos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugos ir jų kokybė gyventojams. Siekiant, kad regioninėje įmonėje nesumažėtų mažojo akcininko (mažosios savivaldybės) vaidmuo, įstatyme numatytos pareigos regioniniam vandens tiekėjui užtikrinti savivaldybių infrastruktūros plėtros plane suplanuotų sprendinių įgyvendinimą ir įsitraukti reikalingas investicijas į įmonės veiklos planus, padės suvaldyti grėsmes.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 12 str. 2 d. nustatyta, kad *savivaldybių institucijos turi siekti, kad pagal geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planus visi savivaldybės gyventojai gautų saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį ir nuotekų tvarkymo paslaugas arba turėtų galimybę individualiai apsirūpinti geriamuoju vandeniu ir (arba) individualiai tvarkyti nuotekas*. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonėms stiprėjant, sistemingai vykdant infrastruktūros plėtrą, savivaldybėms bus lengviau užtikrinti jų savarankiškosios funkcijos vykdymą, kad visi savivaldybės gyventojai gautų saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį ir nuotekų tvarkymo paslaugas.

Įgyvendinus planuojamus įstatymo pakeitimus, neliks tiesioginio ar netiesioginio kainų subsidijavimo, savivaldybėms liks daugiau lėšų kitų funkcijų įgyvendinimui.

4. Gyventojai (vartotojai)

Teigiamas tiesioginis poveikis – daugės gyventojų, kuriems bus tiekiamos kokybiškos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugos, mažės aplinkos tarša nuotekomis, tikėtina, kad bus švaresnė gyvenamoji aplinka. Gyventojai, kurie šiuo metu gauna prastos kokybės geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas ir už jas moka daugiausiai, patirs didžiausią naudą. Tikėtina, kad šiems gyventojams geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kaina mažės.

Tuo pačiu, būtų įgyvendintas vienas pagrindinių šiam sektoriui keliamų tikslų – kainų skirtumų sumažėjimas ir socialinės nelygybės savivaldybėse panaikinimas.

5. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių darbuotojai

Stiprėjant geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonėms, augant jų finansiniam pajėgumui atsiras galimybių darbuotojus skatinti, kelti atlyginimus, bus samdomi vis aukštesnės kvalifikacijos, didesnius atlyginimus uždirbantys darbuotojai. Taip pat, įmonėms plečiantis, bus kuriamos naujos darbo vietos.

	<p>Kita vertus – nebelikus silpnų, finansiškai negyvybingų įmonių, dalis jų darbuotojų gali netekti darbo.</p>
Apibendrinti poveikio vertinimo rezultatai	<p><i>Poveikis reguliuojamai sričiai</i></p> <p>Pakeistas teisinis reguliavimas leis užtikrinti tinkamą ir kokybišką geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą šalies gyventojams už tolygesnę kainą visoje šalyje. Taip pat, leis užtikrinti Miestų nuotekų direktyvos ir Vandens pagrindų direktyvos² reikalavimus. Šiuo metu skirtinguose regionuose geriamojo vandens tiekimo sistemas turi 86,3 proc. gyvenviečių, nuotekų tvarkymo sistemas – 41,7 proc. gyvenviečių. Siekiama, kad iki 2030 m. geriamojo vandens tiekimo paslaugomis būtų aprūpinti 90%, o nuotekų tvarkymo paslaugomis 95% šalies gyventojų, būtų užtikrinami Europos Sąjungos (ES) ir nacionalinių teisės aktų reikalavimai. Numatomas teigiamas poveikis, planuojami teisės aktų pakeitimai ir investicijos leis sektoriui veikti efektyviau, mažinti veiklos sąnaudas, veikti pelningai ir užtikrinti paslaugų kokybę ir plėtrą.</p> <p><i>Poveikis valstybės finansams</i></p> <p>Teigiamas poveikis – geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonėms veikiant efektyviai, nebeliks poreikio skirti lėšas iš valstybės biudžeto ar ES fondų.</p> <p>Skaičiuojama, kad siekiant visiems gyventojams užtikrinti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas gali prireikti nuo 950 mln. Eur (<i>Lietuvos vandens tiekėjų asociacijos pateiktas poreikis</i>) iki 2,481 mlrd. Eur (<i>geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių pateiktas poreikis</i>) ar 2,489 mlrd. Eur (<i>Vandentvarkos sektoriaus finansinių priemonių ex ante vertinimo ataskaitoje pateiktas poreikis</i>). Priėmus įstatymą, ilgainiui geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonės taps finansiškai stiprios, išsilaikys ir vykdys reikalingas investicijas iš veiklos pajamų. Reikalingų investicijų našta teks ne visiems mokesčių mokėtojams, o konkrečios įmonės vartotojams, t.y. susimokės tie, kurie gauna kokybiškesnę paslaugą.</p> <p><i>Poveikis regionų plėtrai</i></p> <p>Įstatymo pakeitimas gali paveikti viešųjų paslaugų pasiekiamumą, prieinamumą ir kokybę. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių efektyvinimu siekiama didesnio geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių tvarumo, veiklos efektyvumo, paslaugų plėtos ir kokybės didėjimo, taip pat bendro paslaugų kainų skirtumų tarp regionų mažėjimo, todėl bendrąja prasme numatomas teigiamas poveikis. Rinkoje veikiant 62 įmonėms kainų netolygumai 2020 m. svyravo daugiau nei 3 kartus. Neigiamas poveikis gali pasijusti dalyje savivaldybių, kuriose įmonės bus jungiamos su stipresniąja, gali sumažėti darbo vietų, tačiau atsvarą suteiks didžiosios įmonės, kurios didėjant įmonei steigs naujas darbo vietas. Atsižvelgiant į tai, kad darbuotojų darbo vietų mažėjimą atsivers naujų darbo vietų kūrimas, neigiamas poveikis bus žymiai mažesnis nei teigiamas.</p> <p><i>Poveikis valstybės institucinei sandarai</i></p> <p>Neigiamo poveikio nenumatoma.</p>

² Direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus

	<p><i>Poveikis užimtumui (socialinis vertinimas)</i> Vykdant geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių reorganizacijai, tikėtini darbuotojų skaičiaus pasikeitimai. Vykdant veiklos efektyvinimo veiksmus, automatizuojant procesus, mažinant administracines išlaidas, dalį darbuotojų gali reikėti atleisti. Numatoma, kad ši dalis bus nedidelė ir esminės įtakos gyventojų užimtumui neturės.</p> <p><i>Poveikis konkurencijai</i> Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriuje konkurencija nevyksta, tai monopolinės paslaugos.</p> <p><i>Poveikis verslo sąlygoms</i> Vykdant geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių reformą, įmonės bus skatinamos investuoti į geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą, reikalingą tinkamoms geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugoms teikti. Skaičiuojama, kad investicijų poreikis sektoriuje siekia nuo 950 mln. Eur (<i>Lietuvos vandens tiekėjų asociacijos pateiktas poreikis</i>) iki 2,481 mlrd. Eur (<i>geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių pateiktas poreikis</i>) ar 2,489 mlrd. Eur (<i>Vandentvarkos sektoriaus finansinių priemonių ex ante vertinimo ataskaitoje pateiktas poreikis</i>). Taigi vykdant šias investicijas, poveikis verslo sąlygoms bus teigiamas. Be to, projekto įgyvendinimas paskatins įmones ir jų abonentus investuoti į taršą mažinančias priemones ir modernias technologijas, kurios ne vien tik prisideda prie taršos mažinimo, bet taupo energijos suvartojimą, efektyviau naudoja žaliavas ir mažiau teršia aplinką. Kadangi šios investicijos verslui ne tik kainuoja, bet ir gerina darbo efektyvumą, todėl šių ekonominių priemonių įgyvendinimas nesisietinas su verslo sąlygų pabloginimu, priešingai, tai būtų stimulas atnaujinti įrenginius pakeičiant juos efektyvesniais ir mažiau taršiais. Naujų ir mažiau taršių technologijų taikymas ne tik pagerins aplinkos kokybę, bet taip pat leis sutaupyti žaliavas. Paslaugų prieinamumas ir kokybė už prieinamą kainą gali turėti teikiamos įtakos ūkio subjektų konkurencingumui.</p>
<p>Informacija apie viešąsias konsultacijas</p>	<p>Konsultacijos tikslas – apsispręsti dėl tinkamiausios alternatyvos ir atsižvelgiant į tai parengti GVTNT įstatymo pakeitimo projektą.</p> <p>E.pilietis platformoje š. m. rugsėjo 22-30 d. buvo paskelbta atvira apklausa (https://epilietis.lrv.lt/lt/konsultacijos/viesoji-konsultacija-del-geriamojo-vandens-tiekimo-ir-nuoteku-tvarkymo-istatymo-pakeitimo-istatymo-projekto), pateikiant šiuos klausimus:</p> <p>2. Kaip vertinate dabartinę geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriaus situaciją? a) Teigiamai b) Neigiamai c) būtini pakeitimai (įrašykite kokie)</p> <p>3. Ar poveikio vertinime išgrynintos tinkamos problemos? a) Taip b) Ne Jei ne, kokios problemos nepalietos?</p> <p>4. Ar rezultatas, kurio tikimasi priėmus teisės aktą Jums atrodo aiškus ir pasiekiamas? a) Taip b) Ne Jei ne, prašome paaiškinti kodėl.</p>

	<p>5. Ar pasiūlytos alternatyvos atliepia geriausius galimus sprendimus esamoms problemoms spręsti? a) Taip b) Ne <i>Jei ne, koks Jūsų nuomone būtų galimas geriausias problemų sprendimo būdas?</i></p> <p>6. Ar pritariate pasiūlytoms priemonėms problemai spręsti? a) Taip b) Ne <i>Jei ne, kokioms priemonėms nepritariate arba kokias kitas priemones siūlytumėte?</i></p> <p>7. Ar pritariate pasiūlytai alternatyvai? a) Taip b) Ne <i>Jei ne, kurią alternatyvą siūlytumėte rinktis?</i></p> <p>8. Ar poveikis tikslinėms grupėms, kurias gali paveikti pasiūlytos alternatyvos įgyvendinimas, įvertintas tinkamai? a) Taip b) Ne <i>Jei ne, kokios problemos nepalietos?</i></p> <p>9. Savivaldybėms* <i>Ar svarstytumėte savanorišką geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių jungimą regione?</i> a) Taip b) Ne <i>Jei ne, kodėl? Kas galėtų paskatinti norą jungtis?</i></p> <p>Apklauso rezultatai parodė, kad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Respondentai teigiamai vertina dabartinę geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriaus situaciją (84 proc.). 22,6 proc. pasisakiusiųjų mano, kad pakeitimai sektoriuje būtini, tačiau pasisakant kokie jie turėtų būti nuomonės išsiskiria. 2) 75 proc. respondentų sutinka, kad poveikio vertinime išgrynintos tinkamos problemos. 3) 70 proc. respondentų mano, kad rezultatas, kurio tikimasi priėmus teisės aktą (t.y. sumažintas geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainų netolygumas ir socialinė nelygybė Lietuvos gyventojams; užtikrintas nacionalinių ir ES įsipareigojimų, teikti kokybiškas geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas gyventojams, įgyvendinimas; pasiekta, kad visos įmonės, teikiančios paslaugas, vykdytų veiklą efektyviai ir išsilaikytų iš veiklos pajamų (sąnaudų susigrąžinimo principu) yra aiškus ir pasiekiamas. 4) 68 proc. respondentų mano, kad pasiūlytos alternatyvos atliepia geriausius galimus sprendimus esamoms problemoms spręsti. 5) 73 proc. respondentų pritaria pasiūlytoms priemonėms problemai spręsti. 6) 81 proc. respondentų pritaria pasiūlytai alternatyvai. 7) 76 proc. respondentų mano, kad poveikis tikslinėms grupėms, kurias gali paveikti pasiūlytos alternatyvos įgyvendinimas, įvertintas tinkamai. 8) Savivaldybės paklaustos, ar svarstyti savanorišką geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių jungimą regione 63 proc. atsakė, kad svarstyti (gauti 33 atsakymai), 37 proc. atsakė, kad tokios alternatyvos nesvarstyti (gauti 19 atsakymų). <p>Apibendrinant apklausos rezultatus, pritariama siūlomai III alternatyvai, esant galimybei prioritetą teikiant III a alternatyvai. Taip pat, rugsėjo 22-29 d. polltix.co portale vyko apklausa</p>
--	--

	<p>visuomenės klausiant „<i>Ar manote, kad reikia priemonių, kurios leis efektyvinti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmones?</i>“.</p> <p>Apklausoje dalyvavo 504 respondentų.</p> <p>Gauti atsakymai parodė, kad daugiausiai (36 proc.) respondentų pasiūlymą palaiko, t.y. pritariama siūlomai III alternatyvai.</p> <p>Taip pat, 2021 m. rugsėjo 23 d. vyko viešosios konsultacijos MS Teams platformoje. Susitikime dalyvavo apie 70 dalyvių. Pristačius alternatyvas buvo pritarta III alternatyvai, esant galimybei prioritetą teikiant III a alternatyvai.</p>
--	--

* Forma pildoma viso teisės aktų projektų paketo poveikio vertinimo rezultatams bendrai pateikti.